

Vincent van Gogh

Tuintje in Arles

1888

olieverf op doek, 72 x 91 cm,

Vincent van Gogh,
Zundert 1853 - 1890 Auvers-sur-Oise.
Werkte aanvankelijk in de kunsthandel
Goupil. Studeerde korte tijd voor predikant.
Wijdde zich van 1880 af aan de schilder-
kunst. Hoofdzakelijk autodidact, kreeg en-
kele lessen van Mauve en studeerde aan
de Antwerpse Academie 1885-1886. In Ne-
derland werkte hij tussen 1881 en 1885 in
Den Haag, Drente en Nuenen. Daarna ver-
trok hij via Antwerpen naar Parijs, vervol-
gens naar Arles, Saint-Rémy en Auvers-
sur-Oise. Tot 1886 bleven zijn kleuren don-
ker. In Parijs nam hij het heldere koloriet
van de impressionisten over. Zijn werk uit
Arles en Saint-Rémy is fel van kleur en
expressief. In dit late werk is hij een voor-
loper van het expressionisme.

Litteratuur

Verzamelde brieven van Vincent van Gogh,
Amsterdam-Antwerpen, 1955;
J.B. de la Faille, *L'œuvre de Vincent van
Gogh, catalogue raisonné*, Parijs-Brussel,
1928 (herziene heruitgave Amsterdam 1970).

Claude Monet,
Parijs 1840 - 1926 Giverny.
Leerling o.a. van E. Boudin, die hem tot
buiten schilderen aanzette 1858. In 1859 in
Parijs leerling van E. Jacque en de Aca-
démie Suisse. Kwam in contact met Jong-
kind, Bazille, Sisley en Renoir. In 1883
vestigde hij zich in Giverny. Schilderde na
1890 dikwijls series van één motief, o.a.
van de kathedraal van Rouaan; sedert 1899
veel waterlilies. Monet was de meest con-
sequente impressionist, in wiens werk de
vorm steeds meer vervaagde door de
weergave van kleur en licht. Het impres-
sionisme heeft zijn naam te danken aan
zijn schilderij 'Impression/Soleil levant'
dat hij in 1874 te Parijs exposeerde.

Litteratuur

G. Geffroy, *Claude Monet, sa vie et son*

Vincent van Gogh schrijft in één van zijn brieven aan zijn broer Theo: 'dat het schilderen van de meest alledaagse dingen soms het moeilijkst is' (uit: 'Verzamelde brieven van Vincent van Gogh', Amsterdam, Antwerpen, 1955, dl. III, p. 52). In het 'Tuintje in Arles' schildert hij zo een alle-
daags gegeven: een eenvoudige tuin in het Franse plaatsje Arles, waar hij van 1888 tot 1889 verblijft.

In al zijn werk heeft Van Gogh zich beziggehouden met 'allegaagse din-
gen' of hij deze nu aantrof in de stad of op het platteland. Het buiten-
gewone zag hij juist in de door anderen vaak banaal gevonden aspecten
van zijn omgeving. Hij sloot daarmee aan bij een algemeen verlangen,
dat ontstond in de tweede helft van de negentiende eeuw. In deze tijd
gingen kunstenaars zich in toenemende mate concentreren op het eigen
voorkomen van mensen en dingen: de onmiddellijke omgeving werd het
uitgangspunt voor hun werk.

Ook bij Claude Monet zien wij een zelfde verlangen. Hij schildert altijd
eenvoudige dingen: een wei met bloemen, bomen aan de rivier, rotsen
aan zee. Steeds zoekt hij naar een spontane en directe weergave van
hetgeen hij ziet: wat hij ziet op een bepaald moment en op een bepaalde
plaats. Naar aanleiding van zijn werk ontstaat de term 'Impressionisme'.

Wanneer Van Gogh in 1886 naar Parijs gaat leert hij het werk van de
Franse impressionisten kennen. Van hen leert hij het gebruik van lichte
kleuren. Hij schrijft hierover in dat jaar: 'Ik heb de impressionisten ge-
zien en, ofschoon ik niet van de groep ben, heb ik toch sommige schil-
derijen van de impressionisten zeer bewonderd: Degas' naaktfiguur,
Monets landschap... ik heb een serie kleurstudies geschilderd, gewoon
bloemen, rode klapprozen, blauwe korenbloemen en vergeetmijnietjes,
witte en rode rozen, gele chrysanten, waarbij ik de tegenstelling zocht
van blauw met oranje, rood en groen, geel en paars.' (uit: 'Verzamelde
brieven', dl. III, p. 163).

Uit dit fragment blijkt duidelijk, dat heldere kleuren na de grijze en brui-
ne tinten uit zijn Nederlandse periode een nieuwe, belangrijke factor in
zijn werk zijn. Er blijkt echter ook uit, dat hij zichzelf niet tot de groep
van impressionisten rekent. Deze opmerking doet wellicht vreemd aan.
Op het eerste gezicht lijkt zijn 'Tuintje in Arles' een impressionistisch
schilderij. Het is immers geschilderd in lichte kleuren, zoals hij die bij de
impressionisten leerde kennen. Ook de losse, naast en over elkaar aan-
gebrachte penseelstreken herinneren aan het impressionisme. Iedere
streek, of deze nu een lijn of korte toets vormt is duidelijk zichtbaar.
Ook in een typisch impressionistisch schilderij als Monets 'Netten bij
Pourville' (zie p. 66) uit 1882 is het handschrift van de kunstenaar duidelijk
zichtbaar. Met beweeglijke penseelstreken heeft Monet de tinteling van

het licht en de vochtige, winderige atmosfeer aan zee willen suggereren. Steeds meer raakte Monet geboeid door de schakeringen van de kleuren en de beweging van de penseelstreken, waarmee de atmosferische stemming wordt opgeroepen. In een laat werk van hem als 'Blauwe regen' (zie p. 66) uit 1920/25 hebben deze een zo grote eigenwaarde gekregen, dat een vrijwel abstract schilderij ontstaan is. Het motief dat Monet waarnam - de blauwe regen - is bijna niet meer herkenbaar. Het doet zich voor als niet meer dan een aanleiding, alsof de beweeglijke aaneenvoeging van kleurvlakken en vegen hoofdonderwerp is geworden.

Hierin verschilt Van Gogh van Monet. Hoezeer hij ook in zijn late werken het eigen handschrift accentueert, bij hem gaan de dingen nooit verloren in een gemeenschappelijke atmosfeer of beweging. In het 'Tuintje in Arles' zijn bomen, bloemen, muur en lucht duidelijk van elkaar onderscheiden. Wel is er een bewogen handschrift en overdrijving van vormen en kleuren, maar dat is gebruikt om uitdrukking te geven aan de emotionele wijze waarop Van Gogh de dingen beleeft.

Aan zijn broer Theo schrijft hij: 'zulke onjuistheden en veranderingen van de werkelijkheid te maken, dat het leugens zouden worden als men wil, maar waarder dan de letterlijke waarheid'. (uit: 'Verzamelde brieven').

œuvre, Parijs, 1924;

W.C. Seitz, *Claude Monet*, New York, 1961.



